

ЕКОНОМІКА ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ ВІДНОСИН З ЄС

©2019 ДУНА Н. Г., КОВТУН Т. Д.

УДК 338.1(410):[339.923:061.1ЄС]
JEL: F42; O10; O11; O19; O24; O57

Дуна Н. Г., Ковтун Т. Д. Економіка Великої Британії в умовах трансформації відносин з ЄС

У статті проаналізовано сучасні особливості розвитку економіки Великої Британії в умовах членства в Європейському Союзі. Розкрито позиції країни у світі та інтеграційному угрупованні за розміром економіки, за обсягами зовнішньоекономічних відносин і за ступенем розвитку національного виробництва. Охарактеризовано структуру економіки та провідні галузі промисловості у Сполученому Королівстві. Проаналізовано динаміку та сучасний стан основних макроекономічних показників Великої Британії. Розглянуто загальноекономічні та інституційно-економічні причини голосування за вихід Британії зі складу Європейського Союзу. Охарактеризовано варіанти трансформації відносин між Великою Британією та Європейським Союзом, у тому числі: важкий Брекзит (вихід Великої Британії з єдиного ринку та розвиток її торговельних відносин з ЄС за правилами СОТ) і м'який Брекзит (укладання угоди з ЄС і розвиток подальших відносин у форматі зони вільної торгівлі, митного союзу або єдиного ринку). Розкрито очікувані позитивні та негативні наслідки, можливості та загрози виходу Великої Британії з ЄС. Загалом, в умовах підвищення ризику поширення дезинтеграційних тенденцій у світі, зазначено, що це складне явище потребує подальшого дослідження.

Ключові слова: Велика Британія, Європейський Союз, Брекзит, регіональна економічна інтеграція, дезинтеграція.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2019-12-57-62>

Рис.: 4. **Табл.:** 2. **Бібл.:** 9.

Дуна Наталія Геннадіївна – кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародної економіки та світового господарства, Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна (пл. Свободи, 4, Харків, 61022, Україна)

E-mail: duna.nataliya@gmail.com

Ковтун Тамара Дмитрівна – старший викладач кафедри міжнародної економіки та світового господарства, Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна (пл. Свободи, 4, Харків, 61022, Україна)

E-mail: kovtund@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9512-3737>

Researcher ID: https://www.researchgate.net/profile/Tamara_Kovtun

УДК 338.1(410):[339.923:061.1ЄС]
JEL: F42; O10; O11; O19; O24; O57

Дуна Н. Г., Ковтун Т. Д. Экономика Великобритании в условиях трансформации отношений с ЕС

В статье проанализированы современные особенности развития экономики Великобритании в условиях членства в Европейском Союзе. Раскрыты позиции страны в мире и интеграционной группировке по размеру экономики, по объемам внешнеэкономических отношений и по степени развития национального производства. Охарактеризована структура экономики и ведущие отрасли промышленности в Соединенном Королевстве. Проанализирована динамика и современное состояние основных макроекономических показателей Великобритании. Рассмотрены общэкономические и институционально-экономические причины голосования за выход Британии из состава Европейского Союза. Охарактеризованы варианты трансформации отношений между Великобританией и Европейским Союзом, в том числе: тяжелый Брекзит (выход Великобритании из общего рынка и развитие торговых отношений с ЕС согласно правилам ВТО) и мягкий Брекзит (заключение соглашения с ЕС и развитие дальнейших отношений в формате зоны свободной торговли, таможенного союза или общего рынка). Раскрыты ожидаемые положительные и отрицательные последствия, возможности и угрозы выхода Великобритании из ЕС. В общем, в условиях повышения риска распространения дезинтеграционных тенденций в мире, указано, что это сложное явление требует дальнейшего исследования.

Ключевые слова: Великобритания, Европейский Союз, Брекзит, региональная экономическая интеграция, дезинтеграция.

Рис.: 4. **Табл.:** 2. **Библ.:** 9.

Дуна Наталія Геннадіївна – кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародної економіки та мирового господарства, Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна (пл. Свободи, 4, Харків, 61022, Україна)

E-mail: duna.nataliya@gmail.com

Ковтун Тамара Дмитрівна – старший преподаватель кафедры международной экономики и мирового хозяйства, Харьковский национальный університет ім. В. Н. Каразіна (пл. Свободи, 4, Харьков, 61022, Україна)

E-mail: kovtund@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9512-3737>

Researcher ID: https://www.researchgate.net/profile/Tamara_Kovtun

UDC 338.1(410):[339.923:061.1ЄС]
JEL: F42; O10; O11; O19; O24; O57

Duna N. H., Kovtun T. D. Great Britain's Economy in the Context of Transformation of Relations with the EU

The article analyzes the current features of development of the Great Britain's economy in the context of membership in the European Union. The country's positions both in the world and in the integration grouping are disclosed in terms of the economy size, the volume of foreign economic relations, and the degree of development of national production. The structure of the economy and the leading industries in the United Kingdom are characterized. The dynamics and current status of the main macroeconomic indicators of Great Britain are analyzed. The general economic and institutional-economic reasons for the vote to leave the European Union are considered. Options for transforming the relationship between Great Britain and the European Union are described, including: a hard Brexit (Great Britain's exit from the common market and the development of trade relations with the EU under WTO rules) and a soft Brexit (conclusion of agreement with the EU and development of further relations in the format of a free trade zone, customs union or common market). The expected positive and negative consequences, opportunities and threats of the Great Britain's exit from the EU are covered. In general, in view of the increased risk of the spread of disintegration trends in the world, it is suggested that this complex phenomenon requires further research.

Keywords: Great Britain, European Union, Brexit, regional economic integration, disintegration.

Fig.: 4. **Tabl.:** 2. **Bibl.:** 9.

Duna Nataliia H. – PhD (Economics), Associate Professor of the Department of International Economics and World Economy, V. N. Karazin Kharkiv National University (4 Svobody Square, Kharkiv, 61022, Ukraine)

E-mail: duna.nataliya@gmail.com

Kovtun Tamara D. – Senior Lecturer of the Department of International Economics and World Economy, V. N. Karazin Kharkiv National University (4 Svobody Square, Kharkiv, 61022, Ukraine)

E-mail: kovtund@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9512-3737>

Researcher ID: https://www.researchgate.net/profile/Tamara_Kovtun

Результати референдуму щодо виходу Великої Британії зі складу ЄС і трансформація в цих умовах відносин з угрупованням викликають високу ступінь економічної невизначеності щодо майбутнього розвитку національної економіки країни, що обумовлює актуальність теми дослідження.

Від самого початку інтеграційних процесів відносини між Великою Британією та Європейським Союзом характеризувалися наявністю перманентних протиріч. Загострення економічних проблем у Європейському Союзі, розбіжності в баченні перспектив подальшого розвитку європейської економічної інтеграції та, як прояв цього, Брекзит – усе це вказує на те, що сучасний період існування співтовариства є найскладнішим у його історії. Зазначене актуалізує необхідність аналізу сучасних особливостей розвитку національної економіки Великої Британії та визначення її перспектив у контексті трансформації відносин з ЄС.

Особливості розвитку економіки Великої Британії, причини Брекзиту та перспективи розвитку економічних відносин між Британією та Європейським Союзом є предметом дослідження таких вчених, як: Маліхін О. Б. [3], Молчанов М. А., Трубочова К. І. [4], Філяніна Л. А. [7], Бажан А. І. [8] та багатьох інших. Водночас недостатньо розробленим є питання перспектив та економічних наслідків трансформації відносин між Великою Британією та ЄС, що обумовило вибір теми статті.

Мета статті – на основі аналізу сучасних особливостей розвитку економіки Великої Британії визначити її перспективи в умовах трансформації відносин з ЄС.

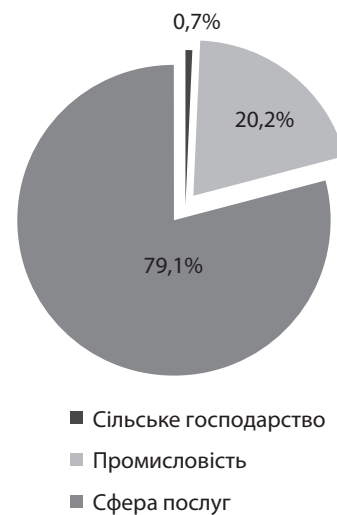
Велика Британія приєдналася до Європейських Співтовариств в 1973 р. і стала дуже важливим учасником інтеграційних процесів. Аналіз стану розвитку Великої Британії показав, що вона продовжує утримувати передові позиції за розміром економіки, за обсягами зовнішньоекономічних відносин і за ступенем розвитку національного виробництва. Велика Британія є однією з найбільш розвинених економік світу, посідаючи п'яте місце у світі за номінальним ВВП, та другою за розміром економікою Європейського Союзу, виробляючи близько 15% загальноєвропейського валового продукту. Велика Британія є також провідним міжнародним фінансовим центром і характеризується розвиненими фондовим, банківським, страховим ринками.

Сполучене Королівство є одним із найбільших експортерів та імпортерів Євросоюзу. Велика Британія є другим після США провідним експортером послуг у світі (зокрема, банківських, страхових, брокерських, консультативних, послуг комп'ютерного програмування та ін.). Країна є також одним із найбільших учасників міжнародного руху прямих іноземних інвестицій. Велика Британія посідає лідируючі позиції як реципієнт і донор прямих інвестицій як у межах ЄС, так і в загальносвітовому масштабі. Надзвичайно

привабливою країною є для трудових та інших мігрантів як з країн ЄС, так і з інших країн світу.

Велика Британія лідирує у світі за розвитком таких передових галузей промисловості, як: фармацевтика, нанотехнології, біотехнології, автомобілебудування, електроніка, авіакосмічна промисловість, енергетика, харчова промисловість, креативні галузі та ін. Сполучене Королівство посідає провідні позиції за обсягами наукових досліджень та розробок, які проводяться в таких секторах, як: біотехнології, фармацевтика, автомобілебудування, банківська сфера, оборона, комп'ютерні технології, аерокосмічна галузь.

Для структури економіки Великої Британії характерне значне переважання сфери послуг (рис. 1), що значною мірою обумовлено розвиненістю її фінансової складової та спеціалізацією Лондона як міжнародного фінансового центру. Банківські, страхові та бізнес-послуги є ключовими рушіями зростання ВВП Великої Британії.

Рис. 1. Структура ВВП Великої Британії, 2018 р., %
Джерело: складено за даними [5].

Виробництво сільгосппродукції у Великій Британії є інтенсивним, високомеханізованим і ефективним за європейськими мірками та задовольняє близько 60% потреб британців у харчових продуктах. Разом із цим, на нього припадає лише 0,7% виробленого ВВП країни, що є одним з найнижчих рівнів як у ЄС, так і у світі.

На промислове виробництво нині припадає трохи більше 20% ВВП Сполученого Королівства. До провідних галузей промисловості належать виробництво верстатів, електроенергетичного обладнання, обладнання для автоматизації, залізничного обладнання, суднобудування, виробництво літаків, транспортних засобів та запчастин, обладнання для електроніки та зв'язку, металів, хімікатів, вугілля, нафти, паперу та виробів з паперу, харчова промисловість, виробництво текстилю, одягу та ін.

Аналіз динаміки основних макроекономічних показників Великої Британії в останні роки свідчить

про уповільнення темпів економічного зростання в країні та підвищення темпів інфляції (табл. 1). Зниження курсу фунта стерлінгів, що відбувається після оголошення результатів референдуму щодо Брекзиту, підвищує вартість імпорту та збільшує рівень інфляції в країні. Зростання цін перевищило середнє збільшення заробітної плати, що негативно відбивається на доходах домогосподарств. Останнє призводить до скорочення можливостей кредитування населення та може мати наслідком зростання ризиків кредитної та банківської кризи. У Сполученому Королівстві сповільнилося також зростання обсягів виробництва: темпи приросту ВВП у першій половині 2019 р. наблизились до 1,0% і стали найнижчими серед країн ЄС.

– *Вільний рух робочої сили в межах ЄС, зростання кількості біженців. Збільшення імміграції, особливо починаючи з 2015 р., загострило конфлікти у відносинах між Британією та ЄС.*

2. Інституційно-економічні:

– *Особливості функціонування бюджетної системи угруповання та несправедливий розподіл доходів загального бюджету Євросоюзу. Протягом усього періоду членства в ЄС Велика Британія виступає нетто-донором бюджету угруповання, і розмір чистих внесків має тенденцію до збільшення, що видно з рис. 3. Тобто в межах ЄС відрахування одних країн надходять до інших, переважно менш розвинених нових країн-учасниць, що викликає невдоволення Британії.*

Таблиця 1

Динаміка основних макроекономічних показників Великої Британії

Показник	Рік								
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
ВВП, млрд дол. США	2453	2635	2677	2754	3035	2896	2659	2896	2659
Темпи приросту ВВП, у %	1,9	1,5	1,5	2,1	2,6	2,4	1,9	1,9	1,4
ВВП на душу населення, тис. дол. США	38504	40999	41324	42212	46211	43813	39960	39284	41794
Темпи інфляції, %	2,5	3,8	2,6	2,3	1,5	0,4	1,0	2,6	2,3
Рівень безробіття, %	7,9	8,1	8,0	7,6	6,2	5,4	4,9	4,4	4,1
Сальдо поточного рахунку платіжного балансу, % від ВВП	-3,39	-1,95	-3,77	-5,16	-4,92	-4,91	-5,27	-3,34	-3,86
Сальдо бюджету, % від ВВП	-7,24	-5,86	-5,96	-4,01	-4,71	-4,08	-2,92	-1,98	-1,50
Державний борг, % від ВВП	75,236	80,799	84,088	85,15	87,014	87,876	87,909	87,141	86,819

Джерело: складено за даними [5; 6].

Разом із цим, у Британії позитивно є динаміка рівня безробіття, яке стабільно знижується, що свідчить про неоднозначність твердження щодо негативного впливу імміграції на ринок праці в Королівстві. Також у країні вдалося дещо знизити від'ємні значення поточного рахунку платіжного балансу та знизити бюджетний дефіцит, утримувати рівень державного боргу, який останнім часом складає біля 87% ВВП.

Незважаючи на більш ніж сорокарічну історію розвитку в межах Європейської інтеграції, 23 червня 2016 р. британці проголосували за вихід із ЄС. Відтоді у відносинах між сторонами настав переломний момент. Основними причинами Брекзиту стала низка проблем, які можна об'єднати в такі групи:

1. Загальноекономічні:

– *Збільшення негативного сальдо в торгівлі з ЄС. Протягом періоду членства в ЄС Велика Британія накопичила величезний дефіцит у торгівлі з країнами угруповання, і розмір від'ємного сальдо продовжує збільшуватися (рис. 2).*

Проте, як демонструють дані в табл. 2, зовнішня торгівля Британії з третіми країнами зводиться з профіцитом.

– *Митний союз ЄС обмежує можливості проведення зовнішньоторговельної політики згідно з національними інтересами.*

– *В умовах спільної аграрної політики ЄС через низьку частку аграрного сектора Велика Британія не отримує значних фермерських субсидій, а застосування єдиного зовнішнього тарифу призводить до зростання цін на внутрішньому ринку.*

– *Єдина рибальська політика угруповання руйнує британську рибну промисловість.*

– *Надмірне регулювання бізнесу з боку ЄС є суттєвою перешкодою розвитку підприємництва у Великій Британії.*

– *Жорсткість політики на ринку праці. Сполучене Королівство вказує на потребу в більшій гнучкості ринків праці, порівняно з тим, як це встановлено нормами соціальної політики інтеграційного угруповання.*

– *Централізація грошово-кредитної політики в зоні євро, недостатня ефективність фіскальної політики. Відсутність бюджетного союзу, єдиного ринку облігацій у межах угруповання, жорсткість критеріїв конвергенції позбавляють ЄС гнучкості для*

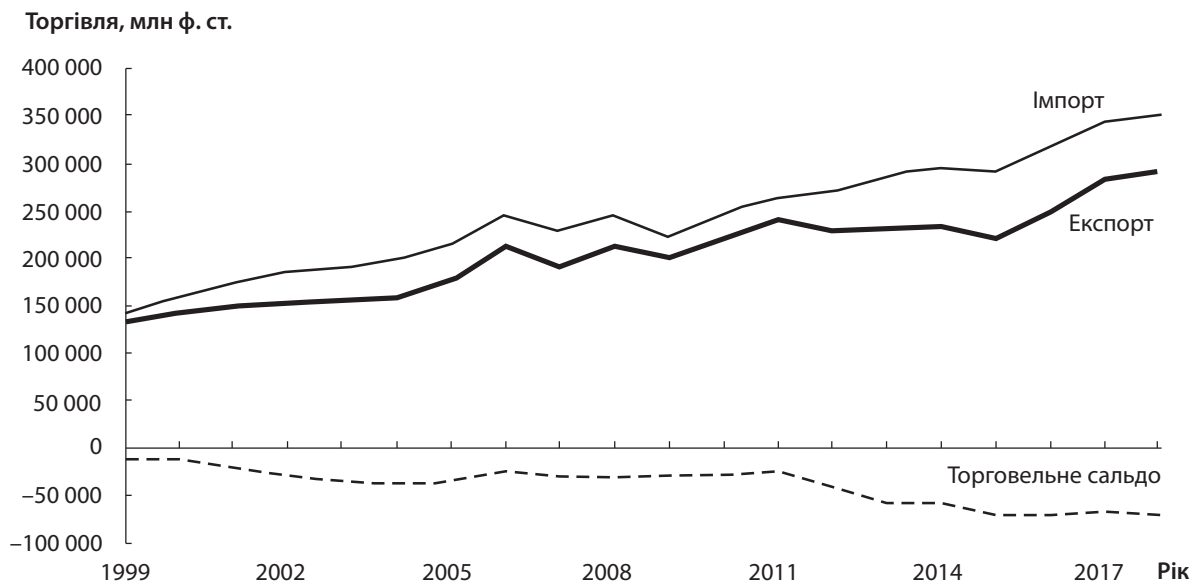

Рис. 2. Динаміка торгівлі товарами та послугами між Британією та ЄС у 1999–2018 рр., млн ф. ст.

Джерело: складено за [9].

Таблиця 2

Структура зовнішньої торгівлі Великої Британії та розмір торгового сальдо, 2018 р.

Країни або регіони	Експорт		Імпорт		Сальдо, млрд ф. ст.
	Обсяг, млрд ф. ст.	Частка, %	Обсяг, млрд ф. ст.	Частка, у %	
Європейський Союз	291	45,3	357,4	52,6	-66,4
Інші країни світу	351,2	54,7	322,6	47,4	28,7
Загалом	642,2	100	680,0	100	-37,7

Джерело: складено за [9].

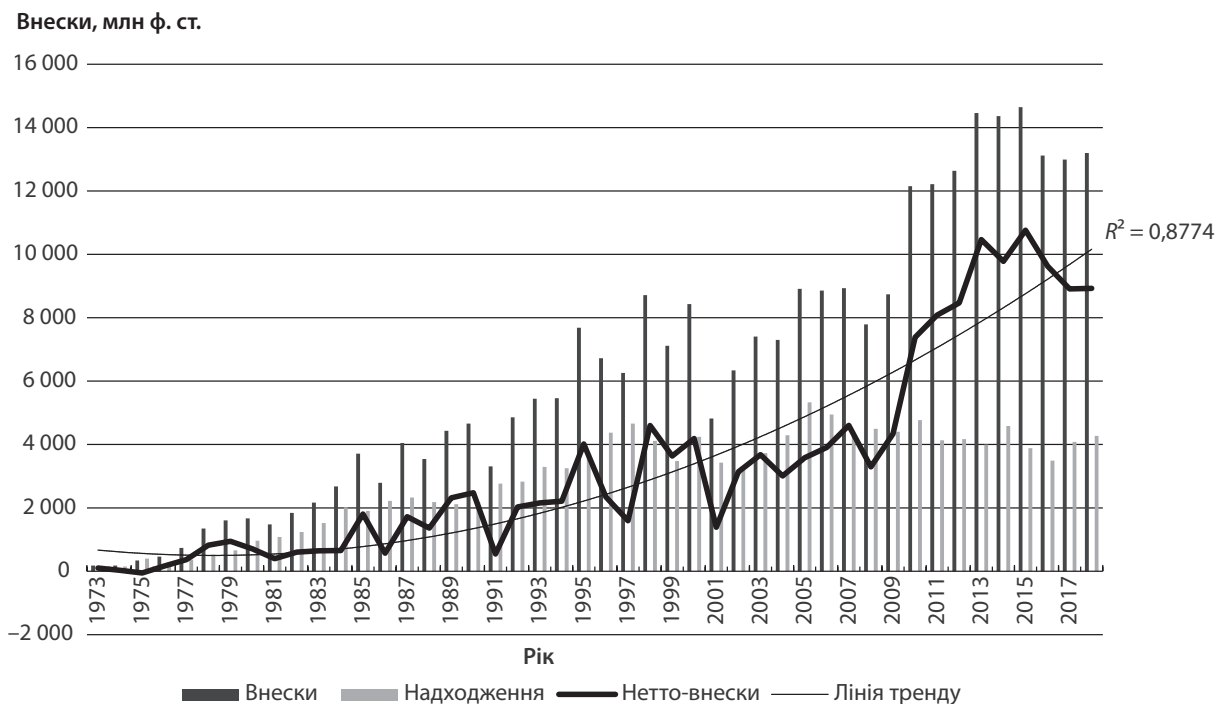

Рис. 3. Динаміка внесків, надходжень, нетто-внесків Великої Британії у бюджет ЄС та лінія тренду нетто-внесків у 1973–2018 рр., млн ф. ст.

Джерело: складено за даними [5].

компенсації наслідків централізованої грошово-кредитної політики. Навпаки, в кризових умовах Велика Британія мала можливість використати переваги неучасті у валютному союзі та здійснювати фінансову підтримку уряду [8, с. 63].

Нині одним із найбільш важливих питань є майбутній формат відносин між Великою Британією та Євросоюзом. Існує декілька варіантів трансформації відносин між сторонами. Перший варіант – це важкий Брекзит, який означає вихід Великої Британії з єдиного ринку та розвиток її торговельних відносин з ЄС за правилами СОТ. Другий варіант – м'який Брекзит – передбачає можливість укладання угод з ЄС і розвиток подальших відносин у форматі зони вільної торгівлі, митного союзу або єдиного ринку. Своєю чергою, варіантами м'якого Брекзиту є участь у Європейському економічному просторі за прикладом Норвегії, що надасть доступ до внутрішнього ринку ЄС, щоправда, за винятком частини фінансового сектора. Сполучене Королівство може взяти приклад Швейцарії, яка входить до ЄАВТ і співпрацює з Європейським Союзом виключно на двосторонній основі, між сторонами укладено більше сотні угод. Така форма взаємодії передбачає участь Швейцарії в єдиному внутрішньому ринку тільки у сфері пересування товарів і робочої сили.

Між Великою Британією та ЄС може бути створена зона вільної торгівлі, проте в цьому випадку у країні буде обмежений доступ до ринку послуг Євросоюзу, будуть збережені ряд тарифів і нетарифних обмежень на окремі товари. У випадку укладання угоди про всеосяжну вільну торгівлю з ЄС можна погодити

питання щодо доступу фінансового сектора Британії на європейський ринок.

Велика Британія також може утворити митний союз з ЄС за прикладом Туреччини, що забезпечить її товарам вільний доступ до європейського ринку, проте фінансовий сектор, сільгосппродукція такого доступу не матимуть. Разом із цим, цей варіант передбачає введення загального для Королівства і ЄС зовнішнього тарифу, що суперечить інтересам Британії (рис. 4).

У найбільш узагальненому вигляді вихід Великої Британії з ЄС може призвести до ряду негативних наслідків або загроз: зміна умов торгівлі, міграції, кредитування та інвестування з країнами інтеграційного об'єднання; необхідність переорієнтації виробництва, що передбачає пошук нових постачальників, ресурсної сировини, ринків збуту; реорганізація та переорієнтація виробничих ланцюгів; порушення соціальної та політичної стабільності, напружене становище в країні можуть спровокувати значні економічні втрати [2, с. 95].

Негативні наслідки Брекзиту для економіки Великої Британії обумовлюються припиненням участі країни в торговельній інтеграції, єдиному ринку, науково-технічних і регіональних програмах ЄС тощо. Найбільш болючим наслідком Брекзиту може стати значний відтік капіталу з країни, закриття підрозділів іноземних ТНК, що орієнтуються на торгівлю в межах спільного ринку ЄС.

Після виходу з Євросоюзу виникнуть нові бар'єри у фінансовому секторі, внаслідок чого фінансові установи Великої Британії втратять право вільного

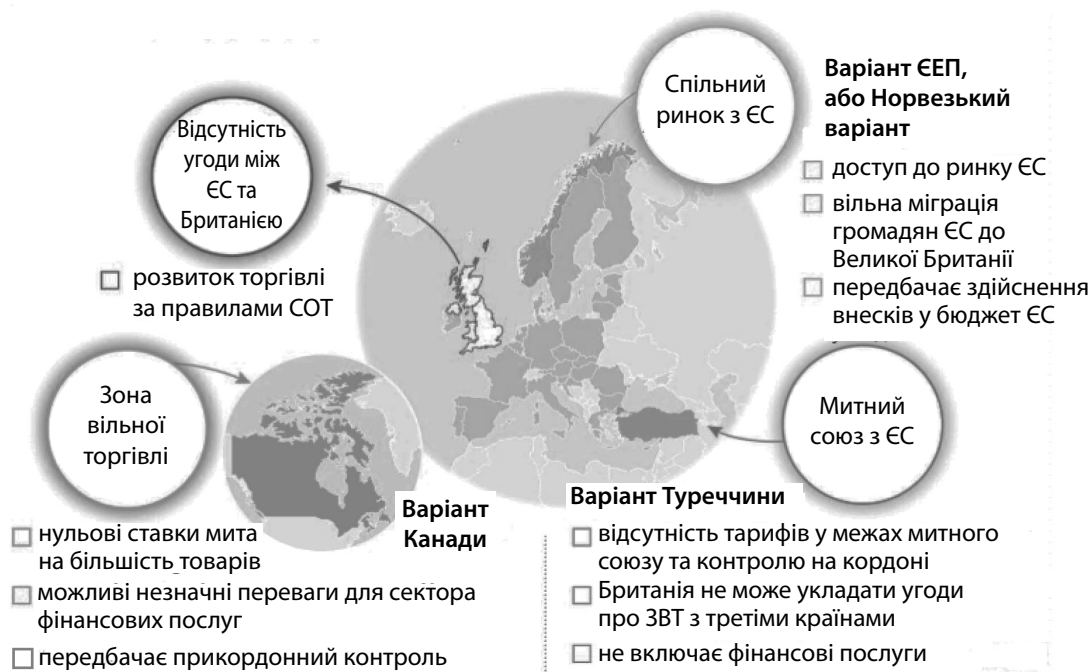

Рис. 4. Деякі варіанти нових форматів відносин між Великою Британією та ЄС

Джерело: авторська розробка.

проведення операцій на території ЄС, тому багато хто з них почав планувати перенесення своїх офісів у інші фінансові центри Європи.

Брекзит матиме серйозний вплив на британські правила міграції, які стануть більш жорсткими перш за все щодо громадян ЄС. Реєміграція та зменшення імміграції можуть знизити ВВП на душу населення Великобританії приблизно на 1–3% до 2030 р.

Перед загрозою втрати експортних поставок в Євросоюз опинилися такі значущі галузі, як автомобілебудування, хімічна, харчова промисловість, фармацевтика та сільське господарство.

При виході Сполученого Королівства з митного союзу можуть виникнути затримки з поставкою комплектуючих, агрегатів та вузлів, готової продукції, тому що нові митні угоди з ЄС передбачатимуть розробку та впровадження нових митних правил, документації тощо, що зажадає додаткового часу, а також призведе до подорожчання продукції.

Зокрема, Брекзит може суттєво погіршити стан автомобільної промисловості в Сполученому Королівстві. Так, руйнування налагоджених ланцюгів поставок та митно-тарифне регулювання призведе до зростання витрат в автомобільній галузі, що обумовить скорочення галузі, зменшення припливу прямих інвестицій у цю сферу або навіть закриття окремих виробництв [1].

Разом із цим, до позитивних наслідків та можливостей від виходу Великої Британії з ЄС належать: вільний вибір політики, не обмежений умовами та цінностями інтеграційного об'єднання; можливість підтримки інтересів національних виробників та споживачів; збереження культурних цінностей і національних традицій [2, с. 96].

Вихід Британії зі спільного ринку відкриває можливості щодо збільшення товарообороту з неєвропейськими країнами, бо відтепер держава зможе самостійно проводити зовнішньоторговельну політику та укладати нові торговельні угоди, що є однією з основних переваг Брекзиту.

У цілому, практично всі варіанти виходу з ЄС матимуть негативний вплив на обсяги торгівлі та інвестицій, а отже, і на стан національної економіки Великої Британії. При цьому укладення угод про вільну торгівлю з іншими країнами, включаючи США, не зможе повною мірою компенсувати втрати у сфері торгівлі та інвестицій на європейському ринку.

Таким чином, довгі роки регіональна економічна інтеграція вважалася провідною тенденцією світогосподарського розвитку, а процеси дезинтеграції розглядалися як відхилення від нормального інтеграційного розвитку. Нині зростає вірогідність поширення дезинтеграційних тенденцій, що потребує посилення наукового інтересу до зазначеної проблеми. Це доволі складний процес, який має об'єктивний характер, глибинні причини, певні соці-

ально-економічні наслідки та обумовлює формування нової картини світу та нового співвідношення сил. ■

ЛІТЕРАТУРА

- 1. Бондаренко Н.** Внеплановое торможение: как брексит может повлиять на автомобильный сектор Великобритании. URL: <https://russian.rt.com/business/article/658712-brexite-velikobritaniya-avtomobili-ekonomika>
- 2. Задоя А. О., Боцула А. П.** Міжнародні інтеграційні та дезинтеграційні процеси : суперечливі наслідки. *Академічний огляд*. 2017. № 1. С. 92–98. URL: <http://ir.duan.edu.ua/bitstream/123456789/155/1/11.pdf>
- 3. Малихин А. Б.** Последствия выхода Великобритании из ЕС. *Вестник ИЭ РАН*. 2019. № 4. С. 169–181.
- 4. Молчанов Н. А., Трубачева К. И.** Экономико-правовые особенности и последствия выхода Великобритании из Европейского Союза. *Актуальные проблемы российского права*. 2019. № 2. С. 196–203. URL: <https://doi.org/10.17803/1994-1471.2019.99.2.196-203>
- 5.** Офіційний сайт Євростату. URL: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>
- 6.** Офіційний сайт статистики ЮНКТАД. URL: <http://unctadstat.unctad.org>
- 7. Філяніна Л. А., Біденчук Т. М.** Дезінтеграційні процеси Європейського Союзу. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2018. № 3. С. 30–34.
- 8.** Экономические аспекты Брекзита / отв. ред. А. И. Бажан и др. М. : Ин-т Европы РАН, 2017. 102 с.
- 9.** Statistics on UK – EU trade. URL: <https://researchbriefings.parliament.uk/ResearchBriefing/Summary/CBP-7851#fullreport>

REFERENCES

- Bondarenko, N. "Vneplanovoye tormozheniye: kak breksit mozhet povliyat na avtomobilnyy sektor Velikobritanii" [Unplanned Braking: How Brexit Can Affect the UK Automotive Sector]. <https://russian.rt.com/business/article/658712-brexite-velikobritaniya-avtomobili-ekonomika>
- Ekonomicheskiye aspekty Brekzita* [Brexit Economic Aspects]. Moscow: In-t Yevropy RAN, 2017.
- Filianina, L. A., and Bidenchuk, T. M. "Dezintehratsiini protsesy Yevropeiskoho Soiuzu" [Disintegration Processes of the European Union]. *Naukovyi visnyk Dnipropetrovskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav*, no. 3 (2018): 30-34.
- Malikhin, A. B. "Posledstviya vykhoda Velikobritanii iz YeS" [The Implications of Britain Leaving the EU]. *Vestnik IE RAN*, no. 4 (2019): 169-181.
- Molchanov, N. A., and Trubacheva, K. I. "Ekonomiko-pravovyye osobennosti i posledstviya vykhoda Velikobritanii iz Yevropeyskogo Soyuzu" [Economic and Legal Features and Consequences of the UK Exit from the European Union]. *Aktualnyye problemy rossiyskogo prava*. 2019. <https://doi.org/10.17803/1994-1471.2019.99.2.196-203>
- Ofitsiyniy sait statystyky YuNKTAD. <http://unctadstat.unctad.org>
- Ofitsiyniy sait Yevrostatu. <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>
- Statistics on UK – EU trade. <https://researchbriefings.parliament.uk/ResearchBriefing/Summary/CBP-7851#fullreport>
- Zadoia, A. O., and Botsula, A. P. "Mizhnarodni intehratsiini ta dezintehratsiini protsesy : superechlyvi naslidky" [International Integration and Disintegration Processes: Contradictory Implications]. *Akademichnyi ohliad*. 2017. <http://ir.duan.edu.ua/bitstream/123456789/155/1/11.pdf>